

ТРИЗЕНЬК: REVUE HEBDOMADAIRE UKRAÏNIENNE. TRIDENIT

Число 42 (400) рік вид. IX. 19 листопада 1933 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 19 листопада 1933 року

В центрі всього життя українського сьогодні одне питання — і не може бути іншого — питання про голод на Україні, справа допомоги голодним, врятування од видимої смерті мільйонів наших земляків. Наше громадянство на українських землях, по-за межами СРСР і на чужині, повсюди виявило в справі кампанії допомогової і протестаційної акції достиглість, організованість, не аби-яку енергію й однодушність національну.

Його заходи сконсолідовані в цьому напрямку зустрічають підтримку і поміч серед чужоземців з боку як окремих видатних одиниць, так і міжнародних організацій та преси чужої, які ми свого часу з подякою відмічали.

Це в значній мірі сприяє розв'язанню завдання, по самій суті своїй трудного, яке стає ще труднішим тим, що тут доводиться мати до діла з силою темною, і на сьогодні ще не малою, хоч вже і значно розхитаною — окупаційною владою на Україні.

Поруч з тим є й інші моменти, які ту справу ще більше утруднюють. Маємо на увазі виступи де-яких впливових чинників політичних, як от п. президента Ерію, що про них була мовга в попередньому числі «Тризуба», які заперечують саме існування голоду і намагаються зв'язати саму організацію допомогової кампанії з політичною групою певних чинників середньої Європи.

Над цими виступами, дивовижними і шкідливими, нам уже доводилося спинятися: наша преса і наше громадянство дали їм належну і заслужену відповідь, але проте доводиться ще раз до них повернутися. Річ в тому, що такі виступи можуть в де-яких колах, які знаходяться під впливом тих осіб, викликати неприхильні нашим змаганням

настрої, створити певні перешкоди в нашій роботі, що має на меті допомогу голодним на Україні. Отже легковажити ними не можна.

Наш обов'язок не тільки дати цим виступам гостру й сильну відсіч, виявити їх безпідставність, збити їх софістичну аргументацію, але разом з тим посилити свої зусилля, скеровані до того, щоб правдиво і докладно ознайомити світ з тим нещастям, до якого призвели окупанти нашу батьківщину, викликати в нього співчуття до нещасних жертв комуністичних експериментів і чужоземного панування, і таки добитися справді організації допомоги в найширших розмірах.

Листи до земляків.

XXVI .

« П и л и п з к о н о п е л ь » .

Сьогодні, в день 20 жовтня в московському Кремлі надзвичайний рух та святковий настрій.

— Думаєте, що прийшли вістки про початок світської революції?

— Але де там з такими дурницями! Який же дурень зараз думає про світову революцію. Ці забавки залишено тільки для політграмоти та комсомолу. Навіть Комінтерну зараз заборонено часто про неї згадувати.

— Та не вже-ж Японія надіслала згоду на пакт неагресії?

— Дайте нам хоч на сьогодні спокій з тією Японією? Здається можна було б в такий радісний день утриматися від ріжних неприємних згадок.

— Зовсім гублюся в здогадах.

— Та й не намагайтесь, бо все одно не відгадаєте. Так воно все сталося несподівано. Так воно неймовірно!

Президент Рузвельт листа нашому старості прислав. Хоче нас офіційно визнати. «Наші» так зраділи, що наш «ішак» не витримав і почав «лезгінку» танцювати. Тепер там у «нього» в кабінеті зібрались та радяться, що робити.

З початку було не повірили. Кажуть, що це мабуть якийсь жарт, на зразок першоквітневого.

Щоб нам та ще з Америки так писали?... То не може бути! То якась помилка!

Але коли роздивились папір і побачили, що все в порядку, всі печатки на своїх місцях і підпису «статс-секретаря» те-ж не бракує; то здійснюється такий галас та крик «ура», що навіть сюди було чути.

Більше за всіх верещав Литвінов, так що «сам» мусів його спинити:

— Та замовчи ти, «рижий»! Витримати не можна, аж у вухах лящить од твого вереску!

Так в день 20-го жовтня в передпокою Сталіна розмовляли два совітських достойники в той час, як «політбюро» зібралось на екстренні збори з тим, аби виробити план використання нежданого подарунку долі.

Прочитали ви оце, любі земляки, та й здивувалися. Чи, бува, метранпаж не помилився — під заголовок: «листи» що інше поставив? Ні, помилки нема — пишу таки я.

Таке оповідав мені ніби з слів осіб до кремля близьких, один давній знайомий, «спец» на совітській службі, що оце допіру приїхав з Москви, коли нам тиждень тому довелося зустрітись з ним випадково в одній європейській столиці, куди я на короткий час виїздив по своїх справах, з свого закутку.

* * *

Серед загального безпринципового відношення міжнародних чинників до ССРСР, позиція Америки завжди являлася свого роду світлим промінням в темному царстві. Американці те-ж притримуються погляду, що «торгувати можливо і з канібалами». Тому вони не відмовлялися від торговельних зносин з большевиками, з тим тільки обмеженням, що ці торговельні зносини є приватня справа тих окремих фірм, що їх провадять. І треба признати, що така постановка справи давала Америці великі вигоди. Торговля розвивалась остільки, що інші країни їй заздріли, баланс її завжди був на користь Америки, а новітні «канібали» трималися що-до пропаганди та інших додатків до торговельних зносин з найбільше можливим для них респектом.

Вони не мали жадних представницьких прав в Америці, не мали дипломатичної «валізи» для перепачкування туди літератури Комінтерну та недоторкальности для його представників. Тому ні про кого з такою ненавистю не писала «Правда» та «Известия», як про «американських акул капіталізму».

І мабуть головною причиною цієї ненависти було те горде та зневажливе *п р и з и р с т в о*, яке весь час велика демократична республіка заокеанська виявляла кожного разу, коли справа підіймалася про визнання большевицької влади.

Тон цьому відношенню до большевиків було дано історичною декларацією американського статс-секретаря Х'юза, в якій подано

було принципічне обґрунтування американської позиції в питанні визнання большевиків.

Зараз я не можу згадати точних виразів цієї декларації і не маю тексту її під руками, але я добре пам'ятаю її зміст і характер. В ній большевики зовсім недвuzначно обзивалися узурпаторами влади, які більше за все бояться вільного волевиявлення народу, і заявлялося урочисто, що визнання Америки може бути дано лише тій владі, яка матиме визнання народу та яка стоятиме на рівні тих моральних вимог, що їх встановлено нормами міжнародного права та етики. Разом з тим в декларації висловлювалося шире співчуття всім народам, що мають нещасну долю жити під комуністичним режимом.

Багато часу минуло з моменту оголошення цієї декларації. Змінилося кілька президентів та статс-секретарів. Багато води втекло у Дніпрі, на якому американський інженір Купер встиг збудувати «Дніпрогез». Чимало успіхів припало большевикам серед сучасних безпринципових та бездарних політиків і тільки позиція Америки залишалася ввесь час незмінною, непохитно демократичною.

І ось ніхто інший, як демократ Рузвельт вирішив цю позицію зламати, а в той час, як пишуться ці рядки, кремлівський «рижій» може вже і висажується в Р.-Ейланді, з призириливою усмішкою поглядаючи на статую «Свободи»:

— Годі тобі пишатися! Наша бере!

* * *

Трудно мені, сидючи в моєму глухому закуткові, зрозуміти всі потайні причини подібних «світових» подій і такої раптової зміни.

Те, що я вчитаю з цього приводу в тутешніх газетах, мало мене задовольняє. Говорять приміром про те, що те визнання потрібне Рузвельтові, як допомога в його планах реконструкції, бо воно викличе більші замовлення та збут американських продуктів до ССРСР, особливо після розриву його з Німеччиною. Але не може бути того, щоб в Америці не знали, що країна хронічного голоду місткого ринку уявити собою не може. Чув я тако-ж і про те, що це все робиться з метою якихось нафтових та інших концесій. Але ті спроби вже були і незмінно кінчалися повним фіаско. Начеб-то найбільше обґрунтованими є думки, що цей поворот зв'язаний з подіями на Далекому Сході і стоїть у зв'язку з підтримкою ССРСР в борстві з Японією, бо в ній у Америки спільні інтереси з Росією. Тут безумовно є джерно істини,

бо вся політика Америки, при повній її ворожості що-до большевиків, завжди була прихильна до ідеї «єдиної Росії», що урівнювала б вплив Японії на берегах Тихого Океану. Тим часом і це пояснення, найправдоподібніше, мене не зовсім здовольняє, бо при слабості большевиків од е р т а підтримка ССРСР загрожує перевести місцевий конфлікт у світовий, бо мабуть тоді і в Японії знайдуться те-ж спільники.

Не здивуйтеся-ж тому, мої любі земляки, що я подам своє власне пояснення цьому мало зрозумілому виступі президента Рузвельта. Мені здається, що він є наслідком тих звичаїв, які встановилися в дипломатії в після-воєнний час. Стара, «потяйна» дипломатія з її розважливими та повільними методами вмерла, а нова ще не виробилася. В ній запанував дух своєрідного «геростратства», що має на увазі оплески «гальорки».

Нехай мені шановний п. президент вибачить, але їх виступ мені дуже нагадує те, що у нас зветься «Пилип з конопель».

— Так! Такі справи в цей спосіб не робляться, а всякий «Пилип з конопель», — все одно, чи то український, чи американський, обов'язково потягне за собою відпсвідний конфуз для його автора.

В даному разі він уже мається. І не малий!

* * *

Саме в той час, як Рузвельт у Вашингтоні разом з своїм «трестом мозків» заготовляв проект листа до всеросійського старости, в Москві опрацьовувалася нова брошура Комінтерну. Ця брошура містить в собі інструкції американським його агентам, як використовувати нову економічну політику Рузвельта для викликання громадської війни та революції. Вона вчить тому, як організувати страйки, як їх переводити в повстання. Само по собі зрозуміло, що автори її з самим Рузвельтом поведуться «по-большевицьки»: він у них і «голодомор американського народу», і той, що «підгтовляє нову капіталістичну війну»... Одним словом «капіталістична акула»!

Брошуру почали перекладати на англійську мову, але саме в цей мент прийшов Рузвельтів лист... і Литвінов запротестував проти перекладу. Треба почекати, каже, до того часу, як будуть дипломатичні валізи та недоторкальність агентів ГПУ.

Вирішили почекати, і Литвінов, від'їзжаючи до Вашингтону, для гарантії захопив з собою і текст, і переклад, і коректури.

Отже для американських журналістів та Шерлок-Холмсів над-

звичайно привабливе завдання здбути коректури та надрукувати їх фотографії під час дружніх нарад в Білому Домі.

Конфуз для американського «Пилипа з конопель» був би тоді, згідно з мовою його нових приятелів, — зовсім «планетарний».

St. Jean de Maurienne.
15. XI. 33.

К. Ніко.

Похоронні псалми

«Ginie jeden naród w Słowiańszczyźnie».
Stanisław Loś.
(«Bul. Polsko-Ukraiński», No 11).

Таке категоричне твердження відносно нашої долі і наших перспектив висловив недавно на сторінках «Buletyn'ю Polsko-Ukraińskiego» п. С. Лоць. Припускаю, що це твердження висловлено автором в найліпших інтенціях, як реакція на ті страшні звістки, що приходять з тамтого боку Збруча. Але опріч інтенцій на світі існують факти. І всім, — як тим, що мають найкращі інтенції, так і тим, що мають їх найгірші, — в нашу сувору добу треба дбати насамперед про те, щоб їх інтенції не розминалися з фактами. А факти сучасної української дійсности, — хто бере їх так, як їх треба брати, в нерозривному зв'язку з цілим розвитком українського життя, — стверджують виразно й недвозначно, що ми не гинемо. Не гинемо тепер, та по всім даним не загинемо і в майбутньому. При всьому «свойственному сему племени самоотверженію» ми не справимо таки цієї приємности нашим ворогам і не звільнимо для них колонізаційних просторів; тим паче не завдамо жалю й зайвого клопоту нашим приятелям, — адже в Європі є такі люде, які себе такими вважають; ми не будемо їх примушувати відриватися від актуальніших і важніших справ для того, щоб складати нам за життя епітафії надгробні та писати завчасу некрологи.

Стан України справді тепер катастрофічний. Але для нас теперішня катастрофа і теперішнє нещастя це лише одне кільце в довгому ланцюзі тих подій, що мали місце з того часу, як розпочали ми боротьбу за відбудовання нашої державности. Теперішні жертви, що приносять нація, є лише дальше продовження жертв, принесених раніше. Хто скаже, сотками тисяч чи мільйонами треба рахувати тих, що нація стратила до цього часу? Тих, що впали на полі бою за визвольної війни і в повстаннях; тих, що ростріляно в льохах чрезвычайки; тих, що закінчили життя в совітських в'язницях, на каторжних роботах, отій новітній «каналській роботі», на Соловках і на засланні; тих, що загинули від тифу в 1919 і 1920 роках; тих, що вмерли від голоду в 1921 і 1928 році; тих, що не своєю смертю вмерли в 1929 і 1930

році під час переведення колективізації. За нами цілі гекатомби жертв, нечисленне множество трупів. Чи міг хто з чужинців, які знали лише кволі сили передвоєнного українства, і які не відчували тієї стихійної енергії, що її посідає нація, припустити, що ми зможемо витримати все, що нам судилося? А ми не тільки витримали, не тільки заховалися своє національне «я», — ми серед тих жахливих умов здобули цілий ряд позицій і створили великі цінності. Перш за все,новили державність нашу. Пишний розцвіт української культури за недовгий період самостійного державного існування, заснування середніх та високих шкіл українських, розвиток науки нашої, що його увінчано Українською Академією Наук.

Нехай державність українська цього разу не втрималася на нашій території, але самий факт її існування має величезне значіння і полишив глибокий слід у всьому житті нашого народу. Адже оновлена державність українська і кривава боротьба за неї примусили навіть ворогів наших поступитися своїми позиціями, з тим рахуватися, прийняти, як факт, і піти формально на утворення УССР. Ми примусили совітську владу стати на шлях українізації, і під режимом окупації ми здобули права для нашої мови в адміністрації, судах, школі. Чи міг допустити можливість таких результатів той, для кого сили передвоєнного українства виявлялися зовнішне в газеті «Рада» з небагатьма сотками передплатників?

Очевидно, всі ці здобутки були непевні, нетривкі, оскільки не маємо ми своєї держави і фактично територія українська знаходиться під московською окупацією, про око людське прикритою формою окремої республіки. За Леніним прийшов Сталін, і в Харькові панує його сатрап Постишев. Прийшла нова голодова катастрофа 1932-1933 року. На овиді перспективи нового голоду 1933-4 року. Нові жертви, нові трупи. Але тільки той, хто маловажить попередні гекатомби, принесені нацією, під вражінням цих нових жертв може говорити про загибель нації.

Нові жертви є й нові жертви будуть. Вони мусять бути, бо боротьба продовжується. Боротьба провадиться далі. На Вкраїні тепер іде війна за хліб. Не можна уявляти голодову катастрофу 1932-3 року в той спосіб, що голод наступив через те, що совітська влада на Україні забрала у селян хліб, який вони слухняно віддали. Слухняних не треба розстрілювати. При слухняності не треба заводити в колхозах каторжний режим. Коли доводиться видавати декрети про покарання розстрілом за порушення священної колхозної власности, за погану роботу, за ломку машин (декрети 7 серпня 1932 року і 30 січня 1933 р.), коли за відмову виключають з колхозів, — до слухняности й покірливости українського селянства дуже далеко. Саботаж, про який так лементує совітська преса, очевидно, існує не тільки в палкій уяві казньонних публіцистів. За хліб провадиться боротьба уперта й жорстока. Сотки тисяч померлих з голоду це ті жертви, які понесло селянство на фронті цієї боротьби. Але чи це єдині результати боротьби? Чи на ворожому фронті немає жадних втрат? Хлібозаготівлі минулого року, як одноголосно свого часу констатувала совітська

преса, кінчилися невдачею і цю невдачу спричинила Україна. Різке погіршення стану промисловости, все зростаюча плінність робочої сили, зниження продукційности праці — всі ці негативні з'явища в совітському господарському житті однією з своїх складових причин мають погіршення продовольчого стану совітів, яке спричинено в першу чергу Україною. А чи меншу роль й значіння відіграють ті зміни в відношенні сил серед совітської суспільности на Україні, які так різко зазначилися саме тепер? Адже-ж саме тепер виявилася з повною очевидністю ціла та прирва, яка існує між комунізмом московським та українським.

Саме цього року мали місце численні випадки саботажу українськими комуністами розпоряджень московського центру, факти безконечних арештів і виключень з партії комуністів українців, які проте не припиняють постійних скарг і нарікань московської преси на колосальну засміченість партійного і совітського апарату на Україні «петлюрівцями»: І саме цього року кінчили самогубством своє життя Скрипник і Хвильовий. Режим окупації на Україні ніколи не набрав таких оголених форм, як тепер. Це є плюс чи мінус з погляду українських національних інтересів? Розуміється, з погляду тих, які ще не розлучилися з думкою про «малоросійщину» в совітській формі, це — мінус, але ми, українські державники, ми можемо лише радіти з того приводу, що почуття національної гідности прокидається навіть серед тих слабодухів, які пішли були на чужу службу, що навіть у них заговорило почуття приналежности до свого народу; що навіть їхнім компромісам, їхньому прислужництву прийшов край. Серед страхіть і жаху сьогоднішнього дня твориться єдиний національний фронт, переповнений ненавистю до репрезентантів російських національних інтересів, червоної Москви. Боротьба продовжується. Що-далі то більше зменшується та база, на якій будується чуже панування на Україні. Сталін сам нищить ті групи людности, які є опорою російських впливів на Україні. Вже знищено чуженаціональне панство; деморалізовано і вимордовано стару російську інтелігенцію, що не за страх, а за совість займалася русифікацією України; в широких розмірах іде процес декласації чуженаціонального робітництва на Україні, кадри якого заповнюються диким і некультурним російським селянством, і тим руйнується єдина підпора совітської влади.

Були жертви у нас і будуть ще. З нашим похороном слід би було все таки почекати. Нас уже ховали не раз. На початку XIX віку, коли розпочалося відродження нашої літератури, були такі наші приятелі, які випускали зразки нашої народньої творчости, як зразки творчости «на исчезающемъ нарѣчїи». Іще раніше, за часів Руїни навіть де-хто з нас самих складав для нашої нації похоронні псалми. Але плодюча українська земля, ще необраховано творчих сил нашої нації. Ми перебули Петра I, і Катерину II, і Миколу I. Перебудемо й Сталіна.

І в похоронних псалмах, які для нас складають, потреби не виникне.

В. Садовелькнїї.

Інтерв'ю п. проф. О. Шульгіна в «Figaro»

«Figaro» (ч. 289) наведено інтерв'ю, яке його співро бітник пані Д. Ле Лясер мав від п. Шульгіна, представника українського уряду, про сучасний стан України. Подавши загальний огляд України пані Ле Лясер наводить слова п. Шульгіна, з яких ми беремо найболовніші уступи:

— Від часу окупації совітами життя на Україні втратило всю свою приємність. Все-ж не вважаючи на його меланхолійність і труднощі, життя це було ще сяк-так терпиме. Але нині воно зробилося справжнім некл ом. П'ятилітка, яка дала такі великі спорудження, як наприклад, зна менитий Дніпрельстан, що так ентузіастично вразив п. Ерію, — виснажи ла країну. Щоби мати можливість робити божевільні витрати, треба було експортувати у великій кількості нафту і хліб. Північний Кавказ та Ук раїна, як вам відомо дуже плодородні країни. Але українські селяне хо вали свій хліб. Щоби зламати цей «економічний саботаж», совіти силою вжили комуністичні міри. Селяне спротивилися: аби не віддавати свій товар «колхозам», вони його понижали. Після того совіти сотнями тисяч заслали селян та засудили їх на примусові роботи. З другого боку земля сама собі, гірше оброблена, виснажена надмірними від неї вимогами, зтратила на своїй продуктивності.

— Однак врожаї були добрі, і могли б з достатком вистачити для про годування всього населення, коли б з року на рік совіти це збільшували примусового вивозу хліба. Вже на зиму 1931-32 р. вони залишили селя нам так мало хліба, що почався голод. Звичайно, той голод не може бути прирівняний до того, який лютує на Україні зараз. Цього разу майже все збіжжя у селян було забрано збройною силою, не дивлячися на потреби самих хліборобів. Червона армія зайняла поля для охорони, щоби ні один колос не було вкрадено, а ті, що пробували дістати собі щось до їзми, були нещадно розстрілювані.

— Але як п. Ерію міг не зауважити такого стану річей?

— Ви знаєте історію знаменитого Потьомкіна, — одповів п. Шуль гін, — який, щоби показати Україні Катерині II-ій, збудував наспіх декоративні села у найбільш пустельних місцях. Ми не говоримо, що со віти проробили те саме. Однак є певним, що підчас ревізії де-які се ла уціліли, їх залишено нерушеними з метою зробити їх зразковими, так піби для виставки. Коли б голод був наслідком поганого врожаю, п. Ерію не міг би проїхати Україною, не помітивши загального розмачливого ста ну. Але-ж голод, як ми сказали, походить од поганого керування і госпо дарювання, яке де-не-де місцями вдалося опанувати. Державний муж Франції бачив прекрасні оброблені лани, які охороняють війська. Він хотів поінформуватися, він виявив бажання поїхати в «село, яке найбіль ше постраждало»: і з властивим совітам цинізмом йому показали село, призначене для оглядин туристів.

— Чи совітський уряд не вжив жадних мір проти цього голоду? Чому він не прикликав міжнародню допомогу?

— Для того, щоби не лякати тих, у яких він просить кредитів. Він заперечує існування голоду і претсидує, що це видумка ворогів режиму.

І для того, щоби підтвердити свої слова п. Шульгіні відкривав величезну папку, набиту дивними копертами, зробленими з обгортогочного паперу. Звідти він виїмає кілька патетичних листів, які мені перекладає. Я чую безнадійний зойк бідних людей, що перед смертю, ризикуючи невеликою решткою свого життя, описують режим терору, що їх дупить, і умолюють українських емігрантів допомогти їм.

До української політичної еміграції в Польщі

Жахливі відомості надходять з нашої батьківщини!

На родючих ланах українських українське населення голодує, страждає, вмирає з голоду.

І це не тому, що трапився там недорід: ні, але не хазяїни збіжжя там ті, хто його засіяли, хто його впорали, не на відлигах українських землях, родить там воно, а на землях завойованих, землях поборських, землях окупованих...

Збройною силою поборолі червона Москва Україну й увесь час вживає заходів нечуваного в історії терору її собі цілком підпорядкувати.

Примусово вона запроваджує на поневоленій Україні невластиві їй форми життя, силою накладає українському селянинові, індивідуалістові-власникові, зовсім чужу йому колективізацію, нищить там усе національне, українське.

Але не погоджується на рід український стати за безправного колоніста-кріпака, героїчно бореться він проти окупаційної влади всіма засобами, бореться кожен, від останнього колгоспника до визначного соціального діяча.

І хитається окупаційна влада, її політика, її господарство на поневоленних землях українських.

І очі цілого світу вже звертаються на ці землі, все всі усвідомлюють собі, що катастрофальний стан річей там продовжуватиметься в тій або иншій формі, поки існуватиме там збройна окупація Москви, що тільки тоді, коли незалежна Українська Держава кожен порядкуватиме і господарюватиме на своїх землях, утвориться там лад, добробут, і порядок, так потрібні для мирного співжиття народів Європи.

Але за опір проти своєї політики московська окупаційна влада цілком по грабіжницьки вивозить з приборканої поки-що України всі харчові засоби, систематично допроваджуючи вороже собі українське населення до нечуваного голоду з усіма його найжахливішими наслідками.

В зв'язку з цим українські еміграційні організації в Польщі (як і по інших країнах) створили Комітет Допомоги Голодній Україні, що негайно почав справу збирання коштів.

І цей Комітет в першу чергу вирішив звернутися до української політичної еміграції в Польщі, еміграції, що сама перебуває в злиднях, що сама часом недоїдає, з гарячим заклинням:

Не дивлячись на тяжкі умови нашого існування, мусимо допомогти нашим батькам, нашим братам і сестрам нашому народові на голодній Україні!

І бажано робити це в організований спосіб.

Отже поширюйте відомості про нещастя на Україні серед громадянства українського і польського, збирайте пожертви серед них на допомогу голодній Україні, влаштовуйте відчити, концерти, надсилайте все, що зберете, надсилайте все, на що спроможеться кожен, до Комітету: хто має близьких там, хай зазначає їхню адресу, хто не має близьких, хай пам'ятає, що мусять бути для нас близькі всі наші землі під московською окупацією!

Комітет на ці зібрані пожертви надсилатиме туди, на Велику Україну, харчові продукти.

Але нашої офірної допомоги буде замало, отже мусимо звернутись по допомогу до сумління цілого світу, мусимо ще краще довести йому, ще глибше усвідомити йому ті страхоття, ті нещастя, що діються там, на Україні.

Отже надсилайте до Комітету всі листи звітти, всі відомості, що надходять звітти, що свідчать про голод, про лихо, все це буде використано

но, про все це оповіється цілому світові, все це може полегшити долю тамтешніх.

Ритуємо окуповану батьківщину!

Допомагаймо голодній Україні!

Повертви просимо надсилати на konto czekowe nr. 91 34 «Ukraiński Komitet Centralny w Rzeczypospolitej Polskiej, Zarząd Główny», Warszawa.

Адреса для листів: Dr. L. Czukałenko, Warszawa, ul. Marymoncka 1-C m. 6.

Український Еміграційний Комітет Допомоги Голодній Україні при У. Ц. К. в Польщі.

Голова Л. Чикаленко. Заступник гол. і скарбник Е. Гло-
вінський. Секретар І. Зваричук. Члени: В. Завадський,
І. Краснопольський, Г. Назаревський, А. Лу-
кашевич, В. Шевченко.

Заклик Українського Комітету в Румунії

Де всіх нещастя, які терпіло до цього часу українське населення під більшевиками, додається ще одне — саме невможливе — голод.

Тіло це пишуть кореспонденти закордонних газет. Це стверджують всі відвідувачі совітського союзу, про це мальовничо говорить вигляд нових біженців і, нарешті, страхоття голоду є майже єдиним змістом усіх листів з України. Кожний лист подає списки тих людей, що вже померли, або на дорозі до голодної смерті, а далі йдуть розпучливі благання про допомогу, про порятунок.

Особливо гостро голодає населення на Україні, де збіжка в останні роки збиралася з особливою жорстокістю та енергією: куди з цією метою поспішали тисячі мобілізованих партійців та ударних бригад.

Зважаючи порятунку, українське населення почало масово тікати закордон, особливо до Румунії через Дністро а тако-ж потягнулося до Московщини, де голод не такий гострий, як на Україні.

Тим часом Москва заборонила продавати, без особливого дозволу ПНУ, залізничні квитки з України до Московщини, і, зміцнивши відділи чекістів на залізничних станціях та на кордонах України, наказала заарештовувати всіх тих, хто, не зважаючи на заборону, намагався тікати з обіймів смерті.

Особливо нильно охороniająть більшовики смугу Дністра, куди в останні роки тікали десятки тисяч людей і де було стільки болочих трагедій, стільки рострілів, крові і сліз.

Тисячі незначній частині втікачів щастить перебороти всі небезпеки і добратися до румунського берега. Тисячі їх гинуть ще по дорозі до Дністра, не мало їх гине й на самому Дністрі, де більшовицька варта почала половання на біженців і калічення їх розривними кулями. Це офіційно стверджено румунськими лікарями, які оперували тяжко поранених та забитих.

Не так давно через Дністер в човні переправлялася селянська родина з трьома дітьми. Побачивши втікачів майже на середині Дністра більшовики відкрили по них вогонь з кулеметів та з рушниць. Коли човен пристав до румунського берега, то румунські вартові винесли з човна забиту матір, а тяжко раненого в ногу батька відправили до найближчої лікарні.

Кли лікар оглянув раненого, він заявив, що кістку поторощено розривною кулею і що доведеться ногу відрізати.

На це нещасний біженець зі сльозами на очах заявив: «Ліпше бути без ноги, ніж жити під більшевиками».

Біженці нічого так не бояться — як викидти назад на Україну.

Їх везуть туди силою. По дорозі вони благають, кидаються під колеса, намагаються зарізати себе кишеньковими ножами, кидаються з човнів у Дністро...

І все-ж такі їх масово викидають.

За два роки викинуто що найменше тисячу душ...

Український Допомоговий Комітет в Румунії з початку звертався до почуття людяності і просив нікого не викидати, далі протестував і нарешті, коли румунські офіційні чинники цілком слушно заявили, що Румунія не встані ні забезпечити біженців працею, ні витратити на них мільйони лейв, Український Комітет пообіцяв здобувати засоби для порятунку втікачів з України.

З цією метою Український Комітет в Румунії звернувся з гарячим апелем до української суспільності, вважаючи, що вона не лише з почуття людяності, але й з обов'язку допоможе своїм беззахисним нещасним братам.

Ми сподівалися, що відутьнуться коли не мільйони, то сотні тисяч наших людей. Тим часом за півтора роки ми зібрали коло 25 тисяч лейв. На ці гроші, коли рахувати, що людину можна прохарчувати за 10 лейв денно, можна утримувати протягом року аж... 8 біженців.

А тим часом нові біженці приходять, їх перекидають назад і втратувати їх ми вже не маємо ні моральної, ні фізичної сили.

Це нас спонукує ще один раз крикнути до всього нашого українського загалу, без різниці його політичних переконань: **Поможіть! Рятуйте!**

Лихо велике і затяжне, а тому потрібно не подачки, а самоборяддення, організованих, систематичних і постійних збірок. Потрібно закласти спеціальні Комітети Порятунку Втікачів з України з обіймів смерті.

Збирайте і надсилайте пожертви на адресу Українського Допомогового Комітету в Румунії

Comitetul Ucrain, Strada Delea-Veche, 45. Bucarest IV, Romania.

На терені Чехо-Словацької Республіки пожертви просимо пересилати на адресу журналу «Гуртуймося».

Справоздання про пожертви та про спосіб їхнього використання друкуватимуться в пресі до загального відому, щоби кожний жертводавець не тільки був певний, але й знав, що його жертву вжито по призначенню — на порятунок українських смертників.

Збирайте серед українців, звертайтеся через місцеву пресу до заордонців — шукайте шляхів до чулих.

За голову Українського Комітету в Румунії: д-р Василь Тревіке.

Секретар: Дмитро Геродот.

Відома редакції журналу «Гуртуймося»

Редакція неперіод. військово-громадського журналу «Гуртуймося», беручи на себе з доручення вищезазначеного Українського Громадсько-Допомогового Комітету в Румунії справу організації і проведення збіркової акції на допомогу втікачам з-за Дністра, прилучається до заклику Комітету і зі своїм палким проханням до української еміграції в Чехо-Словацькій без різниці політичних переконань: звертаємось до кожного благородного чутливого українського серця прийти в цей так тяжкий час з посиленою допомогою для врятування живих душ наших нещасних братів-втікачів з-за кровавого Дністра, побитих суворою долею дітей нашого шогострадаального народу, які, перейшовши жахливу межу смерті для спасіння найдорожчого — життя, знаходяться ще і по цей бік тієї межі під страшною загро-

зов повернення назад в лабеті жорстокої, звір'ячої комуні.

Рятуйтемо братерською допомогою до кінця тих, кому вже по-настало наівурятуватись. Спасаймо до кінця тих, що у жахливому страху, розпучі і невимованому однаї прагнуть і ядуть свого остаточного счасіння.

Хай буде полекшено їхні муки, і хай їх буде врятовано!

Рятуйтемо, спасайтемо! Хай не буде між нас ні одного байдулого до невимовного лиха і страждання наших братів, перед якими не зникло ще марево мук і смерти в застінках ПІУ.

Якщо не допоможемо рідним нам ми, то ніхто чужий їм не допоможе... Спасайтемо загрожене життя нещасних!

Хай це буде нам всім, що масмо своє життя під охороною і в безпеці, зараз першим начальним моральним обов'язком.

Гроші просимо засилати:

1. На чекове конто ч. 37.035 Ing. Vasył Fylyonovic, Horni Cernosice.
2. Складати за повкітуваннямив Цяльні Укр. Жіночого Союзу: Praha II., Lazarska 8.
3. Складати за повкітуванням на руки п. Зленка. Редакція «Українського Тижня».

Адреса реакції: Horni Cernosice, с. 107.

Редакція: Инж. В. Филонович
Сот. Мик. Битинський

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)

відкрита в середу — 6-9 г., суботу — 4-9 і в неділю — 1-5.

При Бібліотеці Музей С. Петлюри.

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому: За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

при Українській Господарській Академії в Подєбрадах — ЧСР.

Мета курсів: дати позаочною метою навчання систематичне знання, необхідне кожному свідомому українцеві.

На курсах викладають ся: історія України, українська мова, історія української літератури, українська культура, фізична географія України, економічна географія України, історія українського громадського руху ХХ ст., націоналія.

Для викладів на курсах запрошено видатних фахівців, професорів високих шкіл.

Курси тривають 3 семестри.

Після скінчення курсанти дістають належні дипломи.

За інформаціями звертатись: Ukrajinska Hospodarska Akademie, Podébrady, Tchecoslovaquie.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції

— З життя Т-ва б. Воєнків Армії УНР у Франції. 11 листопаду Т-во отримало запрошення взяти участь у параді на святі Перемір'я. Делігувала Управа Т-ва п. п. М. Ковальського, секретаря Т-ва, та хор. Йосипшина, які й зайняли призначене їм місце в колоні. З розгорнутим прапором Т-ва, разом з французькими прапорами, делегація пройшла через Єлісейські Поля аж до Триумфальної Арки, де хор. Йосипшина, який тримав прапор Т-ва, поставлено було в перший ряд перед Аркою. Президент Республіки в супроводі прем'єр-міністра п. Сарро та деяких міністрів пройшов перед вишукваними прапорами. Підчас церемонії мовчанки та військового параду прапор Т-ва був на почесному місці.

— Філія Т-ва в Одені. В неділю 5 листопада з нагоди свята Покрови філією було влаштовано вечірку з програмом: 2 водевілі, хоріві та танечні виступи. У влаштуванні вечірки допомагала і місцева Громада.

На свято 11 листопаду та на місцеві церемонії було запрошено до участі як філію, так і Громаду. Філією було покладено на пам'ятник полеглим у великій війні китицю квітів.

— Датки на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.

Збірка п. П. Шкурата в Перемишлі. Датки на лист ч. 640 зложили: П. Шкурат — 2.50 золот. По 1 золот. — Ярослав Когут, Н. Палій, Радченко і Надія Сороко. По 50 гр. — Юрко Шкарупа, Литванівський, П. Вру-

блівський, В. Будилов, В. Бессонов, Ю. Купрієнко, Просієвський і Паньковецька. По 20 грош. — Павло Черненко, Богдан Срошук, Вадим Славишин, Михайло Терлецький, Євген Навроцький і Ігор Хвостів, та по 30 гр. — Віталій Різниченко та Сергій Проценко.

Збірка Укр. Т-ва Допомоги Емігрантам з Вел. України у Львові. Датки зложили: Т-во Допомоги — 15 зол. По 6 зол. — О. Доценко, А. Петренко. По три зол. — Дм. Котко, Мих. Корчинський. Омел. Благодір — 2.50, А. Петренко — 2.30. По два зол. — К. Трохименко, Ф. Сидоренко, А. Петренко, Ф. Сидоренко, Дм. Котко, Сергій Литвиненко, Левко Янушевич, Дмитро Гонта, А. Убізький, О. Москвичів, М. Савицький — 1.50 зол. По одному зол. — М. Прозорівський, В. Дорошенко, Ф. Дудко, Н. Лотошківський, Мих. Гикавий, Є. Круківський, М. Сагайдаківський, Юр. Магалецький, Дм. Отченаш, два підписи нечитких, Ю. Могаєвський, В. Дорошенко, С. Литвиненко, М. Корчинський, Дядишук, Д. Котко, Ф. Сидоренко, В. Подоляк, Костюченко і В. Сочинський. По 50 гр. — М. Прозорівський та Гребенників, і одна особа 20 гр.

У Польщі

— В Українському Науковому Інституті у Варшаві 15 листопада с. р. відбувся виклад проф. Богдана Лепкого — Dr. Johann Wilhelm Moeller про Україну 1787 року.

— Нова українська книгарня. П. Йосип Оренштайн, який довгий час студіював книгарську справу в Німеччині, Франції і Англії, відкрив у

Варшаві на вул. Маршалковській 132 книгарню під фірмою «Наукова Книгарня». Нова книгарня незабаром випускає свій каталог.

В Болгарії

— День жалоби і протесту в Болгарії. Старанням Управи Союзу Українських Організацій в Болгарії для обходу дня національної жалоби в Софії повстав ширший організаційний Комітет, під почесним головуванням болгарського письменника п. С. Чілінгірова.

Всім українським організаціям на провінції задалегідь розіслано було обійники й поучення з проханням приєднатися до спільної всеукраїнської протестаційної і допомогової акції голодній Україні. В Болгарській пресі («Мир», «Слово», «Македонія», «Българська незалежність» та інші.) було опубліковано заклик до сумління цивілізованого світу, оголошено програму для 29 жовтня та кількість статей про жахи голоду на совітській Україні. Ці статті в болгарському суспільстві викликали велике враження. Подібні статті появились також і в провінційній болгарській пресі.

В самій Софії напередодні 29 жовтня появились на вулицях навіть жадібні оповістки про панакхиду по померлих на Україні з голоду, яку в церкві св. св. Кирила й Методія відслужено було двома болгарськими священниками. Після служби Божої настрять церкви виголосив проповідь, в якій зупинився над стражданнями українського народу під пануванням совітської Москви. Гарно співав хор Української Громади під орудою п. Володина.

Після панахиди в церковній залі відбулося протестаційне віче, на якому винесено протест та кинуту прокляття мучителям українського народу.

Відкрив віче п. Чілінгіров чулою промовою, в якій порівняв де в чому долю братського болгарського й українського народу, висловлюючи надіє, що стражданням українського народу скоро

наступить кінець і з моря саіз і крови встане велика, «сіяйна» Українська Держава.

Крім п. Чілінгірова на вічу промовляли пп. Ніцкевич та Орлов. П. Лопух виступив від козаків.

Закрив засідання голова Ділового Комітету п. Блажко, закликаючи присутніх вставанням вшанувати жертви голоду і совітського терору на Україні та зложити датки на голодуючих. Тут же було зібрано 900 лев.

Подібні обходи дня 29 жовтня відбулися також у Пловдиві, Варні та Відні.

У Бельгії.

— Віче протесту в Брюсселю. 28 жовтня в «Будинку Артистів» в Брюсселю відбулося віче протесту з участю п. Біляра, голови Синдикальної Палати Експорту, п. В. де-Лавелейс, П. Нотомба і П. Струїс, адвокатів, під головуванням п. Дм. Андрієвського. На цьому вічу було односторонно прийнято наступну резолюцію:

«Збори бельгійських громадян, що відбулися в Брюсселю 28 жовтня 1933 р., пригадуючи з признанням допомоги бельгійському населенню у 1914-1918 р. р., просять бельгійський уряд вжити заходів перед тими чужинецькими урядами, які знаходяться в дипломатичних стосунках з СССР і в країнах яких спеціальні місії та міжнародні організації, з окрема Червоний Хрест, мають дійсну можливість допомоги — допомогти істивними продуктами та медикаментами населенню України».

В Німеччині.

— В Українському Науковому Інституті в Берліні 10 листопада с. року відбувся доклад українською мовою доц. д-ра Б. Крупницького на тему «Теофан Прокопович і шведи».

— У зимовому семестрі в помешканні Українського Наукового Інститута в Берліні будуть

прочитані такі курси з українознавства:

1. Доц. д-р В. Крупицький: «Політична історія України (XVI-XVIII ст.)» — середа 19-20.

2. Проф. д-р З. Кузеля: «Українська національність» (матеріальна культура України) — п'ятниця 19-20.

3. Доц. В. Леонтович: «Історія українського державного права» — понеділок 19-20.

4. Проф. д-р І. Мірчук: «Українська культура».

В Італії

Служба Божя за Україну в Римі. 4 листопада с. р. в Римі відслужено було службу Божу за Україну. Службу відправив архимандрит Ткачук в сослуженні з пп.-оо. Чорняком і Фуркевичем. Присутніми були як члени Української Громади, так і чужинці, серед яких була пані Берг від шведського консульату та представники французької й латвійської преси.

В Хінах

Життя в Шанхаї. З огляду на те, що французька поліція остаточно заборонила існування Української Громади на території французької концесії в Шанхаї, Громада переноситься на інтернаціональну територію, на якій росіяне не мають впливу.

Українка в італійській пресі.

«L'Avenire d'Italia» в числі з 7 листопада с. р. подає статтю про Україну — «Un popolo in agonia», а в числі з 8 листопада дає звіт про діяльність Божої за Україну в Римі та вміщує статтю про голод на Україні.

Управа Союзу Українських Організацій в Болгарії з доручення 1-го українського конгресу в Болгарії, що відбувся 14-15 жовтня с. р. в Софії, висловлює щирою подяку всім організаціям, установам та поодиноким особам за надіслані привітання.

За Управу: голова П. Блажко, секретарь Я. Малинівський.

Зміст.

Париж, неділя, 19 листопада 1933 року — ст. 1. К. Ніко. Листи до земляків, XXVI — ст. 2. В. Садовський. Похоронні ісалми — ст. 6. Інтерв'ю п. проф. О. Шульгина в «Figaro» — ст. 9. Де української політичної еміграції в Польщі — ст. 10. Заклик Українського Комітету в Румунії — ст. 11. Хроніка — ст. 14-16.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ ТЕОДОР САВУЛА У ВІДНІ

має на складі всі українські книжки, листівки, картини, мапи і укр. товариські значки. На бажання висилає свій великий ілюстрований каталог. Адресуйте:

Ukrainische Buchhandlung Theodor Sawula, Wien I. Kiemerg. 2.
A u t r i c h e.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 30-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Релатус — Комітет.

Адміністратор: **Іл. Косенко**
Le Gérant: M-me Perdrizet.